

Черговою важливою віхою на шляху екологізації вищої освіти в Україні стало Рішення колегії Міністерства освіти і науки України «Про екологізацію вищої освіти України з метою підготовки фахівців для сталого розвитку», затверджене протоколом № 10 / 5-4 від 27 листопада 2015 р. Зазначена колегія постановила вважати екологізацію вищої освіти в Україні одним із пріоритетних напрямів діяльності Міністерства освіти і науки України та всіх навчальних закладів незалежно від їх форм власності та підпорядкування (п. 2).

Важливо відмітити, що у законопроекті про освіту, який наразі розглядається у Верховній Раді України та готується до 2-го читання, сам зміст поняття «освіта» генетично пов'язується із сталим розвитком. У преамбулі зазначається, що метою освіти є, зокрема, забезпечення сталого розвитку України та її Європейського вибору. Крім того у ст. 5 зазначено, що фінансування освіти є інвестицією у сталий розвиток. Поява терміну «сталий розвиток» у законопроекті про освіту є знаковою подією, оскільки це перший випадок закріплення даного поняття в освітнянському законі. До сих пір розвиток екологічної освіти в інтересах сталого розвитку України був передбачений у Законі України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2020 року» від 21 грудня 2010 р., та у Національному плані дій, ухваленому на виконання даної Стратегії.

У зв'язку з цим перед юридичною наукою та освітою постає ряд завдань, таких, як посилення правових досліджень у галузі екологізації освіти, яку, на нашу думку, можна розглядати як врегульовані нормами права суспільні відносини в сфері реформування освітньої системи України шляхом впровадження обов'язкової екологічної освіти в інтересах сталого розвитку та реалізації права громадян на екологічну освіту. Наступним завданням може бути вироблення концепції впровадження екологічної освіти та виховання в інтересах сталого розвитку у системі вітчизняної юридичної освіти. У такій концепції доцільно передбачити поняття, зміст, форми, методи та інші аспекти екологічного виховання в інтересах сталого розвитку. І третім – не менш важливим – завданням має бути розробка концепції еколого-правового виховання та просвітництва для неюридичних галузей знань та напрямів підготовки, спеціальностей, професій.

Таким чином, екологізація освіти як складне екологічне соціально-правове явище є невід'ємною частиною сучасної правової реальності, правового життя і повинна стати предметом вивчення не тільки еколого-правової, але й інших правових наук. З об'єктивної точки зору, екологізація освіти може розглядатися в якості правового інституту – комплексної міжгалузевої правової спільності, який знаходиться на даний час в процесі формування. У зазначений інститут доцільно включити: по-перше, норми конституційного та екологічного права, які закріплюють суб'єктивні права громадян: право на освіту, право на одержання екологічної освіти та на екологічну інформацію; по-друге, юридичний обов'язок певних категорій осіб отримати екологічну освіту; по-третє, норми законодавства про освіту та інших галузей права, що регулюють організацію освітньої системи України, а також норми, що закріплюють інституційно- і функціонально-правові основи реформування освіти в Україні.

КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІЧНОЇ ОСВІТИ

А.М. Удод

Створення та розвиток юридична клініка отримала в 1996 році на базі економіко-правового факультету Донецького державного університету. Основною метою юридичної клініки було надання безоплатної юридичної допомоги

незахищеним верствам населення, а також як одна із складових набуття ще в стінах університету практичних навичок та вмінь студентами – юристами.

На сьогоднішній день, юридична клінічна освіта отримала розповсюдження у багатьох вищих навчальних закладах України. Сотні викладачів та тисячі студентів працюють на безоплатній основі в юридичних клініках і надають безоплатну юридичну допомогу найбільш вразливим верствам населення. В 2006 році Міністерством освіти і науки України виданий наказ, який зобов'язав всі вищі навчальні заклади де здійснюється підготовка юристів, створити юридичні клініки як структурні підрозділи юридичних факультетів. Саме з цього моменту слід вважати, що діяльність юридичної клініки як складової навчального плану вищого навчального закладу, отримала певну юридичне обґрунтування. Але за цей час, суттєвих змін в діяльності юридичних клінік не відбулося. Як і раніше студенти проходять навчання в юридичній клініці за власним бажанням, ніякого обов'язку щодо проходження навчання та отримання практичних навичок студентами в юридичній клініці не запроваджувалося. Однак, як свідчить практика і неофіційна статистика, студенти, які навчалися в юридичній клініці, при отриманні першого робочого місця показували кращий результат на конкурсному відборі аніж студенти, які здобували кваліфікацію юриста без проходження юридичної клінічної освіти.

Безперечно, юридична клініка виконує дуже багато завдань, а саме: – правопросвітницька діяльність, надання первинної безоплатної допомоги соціально незахищеним верствам населення, набуття практичних навичок та вмінь студентами-юристами і т.п. Як вже було сказано раніше, що певним чином юридична клініка створювалася як одна із складових набуття в стінах університету практичних навичок студентами-юристами. Хоча за загальним правилом студенти-юристи отримували практичні навички при проходженні обов'язкової навчальної, виробничої та переддипломної практики, де вони протягом від двох до восьми тижнів набували практичні навички в державних або приватних установах та організаціях. Але не секрет, що студентів-практикантів рідко допускають до вирішення юридичних питань, що стосуються діяльності бази проходження практики. Причини такого ставлення можуть бути різні, чи то немає часу у керівників практики від організації займатися їх навчанням або використовують студентів для використання роботи яка не потребує певних знань та вмінь. Тому постає питання, щодо необхідності такої обов'язкової практики для студентів-юристів, яка не дає додаткових практичних навичок та вмінь, які необхідно набувати потім випускнику вищого навчального закладу на своєму першому робочому місці.

Таким чином, перебування студента – юриста на обов'язковій практиці протягом двох – трьох тижнів один раз на рік не сприяє тому, щоб застосовувати свої теоретичні знання при проходженні на ознайомчої або виробничої практики. Можна підтримати думку більшості вчених юристів і роботодавців, які вважають, що студент повинен отримувати практичні знання не один раз на рік а отримувати їх щодня. Тому є необхідність впроваджувати в навчальний процес як обов'язкову дисципліну юридичну клініку, де студент юрист буде отримувати щодня необхідні уміння та навички. Так необхідні як науково-дослідна лабораторія для проведення та реалізації наукового матеріалу і підготовки дипломних, і магістерських робіт.